

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

—US:

Organisace armády království SHS.

Armáda král. SHS. jest jednou z největších armád států balkánského poloostrova a svou slavnou tradicí se řadí mezi první armády světa.

Přes to, že hospodářské poměry po válce v král. SHS. byly velmi nepříznivé, přikročilo se brzy k reorganisaci armády, jak to diktovaly jednak válečné zkušenosti, jednak změněné teritoriální poměry a technické pokroky.

V roce 1923 byl vydán nový branný zákon a s tím i reorganisace vojska a námořnictva, kterým byla zmodernisována branná soustava a organisace armády.

Branná povinnost.

Branná povinnost je všeobecná a musí býti vykonána osobně.

Občané, nezpůsobilí k vojenské službě, platí daň t. zv. „vojnicu“.

Osoby zbavené občanských práv, nevýkonnávají vojenské povinnosti, platí však vojenskou daň a v mobilisaci a ve válce jest jich používáno v zápolí.

Branná povinnost začíná 21. rokem věku, trvá do ukončení 50. roku a je rozdělena takto:

- a) I. výzva (operační vojsko) od 21. roku do ukončeného 40. roku,
- b) II. výzva (záložní vojsko) od ukončeného 40. roku do ukončeného 50. roku,
- c) domobrana:

1. od ukončeného 18. roku do ukončeného 20. roku (odsloužená doba se započítává do presenční služby).

2. kromě toho mohou býti povolány k voj. službě v zápolí osoby do 55 let, jsou-li k ní způsobilé.

Presenční služba trvá 18 měsíců pro všechny zbraně a služby. Nastoupení pres. služby stanoví min. voj. a nám. po předchozím schválení min. rady (obyčejně v březnu).

Presenční služba může býti určitým brancům zkrácena na 9 měsíců.

Doplňování armády.

Systém doplňování armády je teritoriální. V míru však se činí malé úchytky z důvodů národnostních, takže určité procento vojinů je zařaděno exteritoriálně; počet takto zařaděných vojinů se rok co rok menší.

K odvodu se dostávají mladíci v tom roce, v němž dosahují stáří 20 let.

Doplňování obstarávají doplňovací vel., t. zv. Vojní okrug, jichž počet je 52.

Pojmenovány jsou podle míst, na př. štipský, negotinský a p. Jsou přímo podřízeny vel. div. oblasti.

Cvičení záložníků.

Délka cvičení je stanovena takto:

1. záložníci I. výzvy (oper. vojska) 4 neděle,

2. záložníci II. výzvy (zál. vojska) 2 neděle.

Záložníci mohou býti povoláni na cvičení každý rok.

Počet armády.

Počet vojinů pres. služby a celkový počet armády je určován každoročně rozpočtem. Podle rozpočtu na rok 1928-29 je asi tento:

	důstojníků	7.339
	poddůstojníků	8.107
Vojsko hraničáři námořnictvo	desátníků a vojinů	104.388
	chovanců škol	5.892
	hudebníků	2.230
	civ. voj. zaměst.	3.314
		131.270

Roční kontingent tvoří 17% celkového počtu mužského obyvatelstva SHS.

Hodnosti v armádě SHS. jsou:

vojin (redov.)	} vojín	
desátník (kaplar)		
četař (podnaredník)	} poddůstojníci.	
rotmistr (naredník)		
rotm. vel. čety (naredník — vodník)		

U letectva jsou místo posledních hodností vůdce (vodja) III., II. a I. tř.

U služeb jsou tytéž hodnosti, přidává se k nim však název dotyčné služby, na př.: pekařský rotmistr (pekarski naredník) atd.

Důstojnické hodnosti:

podporučík	} nižší důstojníci	
poručík		
kapitán II. a I. tř.		
major	} vyšší důstojníci	
podplukovník		
plukovník		

brigádní	}	generál
divisní		
armádní		
vojvoda		

U služeb jsou tytéž hodnosti u vyšších a nižších důstojníků s označením dotčené služby.

Jednotlivé hodnosti v armádě SHS se doplňují takto:

desátníci musí sloužiti 6 měsíců a s úspěchem absolvovati přípravou školu, zřízenou u jednotek,

poddůstojníci se doplňují z trupy, ze škol zřízených u vel. pěších, jezd. a žen. těles a z poddůst. škol příslušné zbraně nebo služby,

důstojníci absolvováním nižší školy vojenské akademie (příslušníci král. SHS); absolventy (příslušníky SHS.) některé cizí vojenské školy, na rovně postavené nižší škole vojenské akademie, jestliže se po absolvování během roku přihlásí k vojsku SHS. Z poddůstojníků (rotmistrů, velitelů čet), byli-li 4 leta v této hodnosti, přísným výběrem důst. sborem a po vykonání zkoušky na podporučíka dotyčné zbraně nebo služby. Záložní podporučík a rotmistr, je-li uznán za hodna státi se důstojníkem a po vykonání zkoušky na aktivního podporučíka.

Mimo to u jednotlivých služeb na př. u hosp. služby absolventi intendantní akademie, u zdravotnictva absolventi lékařské fakulty a p.

Organisace armády.

Král. SHS je rozděleno dosud na 5 armádních oblastí, každá armádní oblast na divisní oblasti, jichž je 16. Divisní oblasti jsou pojmenovány podle oblastí, na př. „Dunajská divise“.

Armádní oblasti mají po třech divisních oblastech, jen II. arm. oblast má 4.

Divisní oblasti jsou rozděleny na voj. okruhy. Každá má 3 až 4.

Hranice divisních oblastí a voj. okruhů nejsou totožné s hranicemi politických oblastí (33 polit. oblastí).

Vojsko král. SHS je rozděleno na zbraně a služby, zbraně opět na hlavní a pomocné.

Hlavní druhy zbraní: pěchota, dělostřelectvo, jezdecktvo, ženijní vojsko, letectvo.

Pomocné zbraně: jednotky dopravní, intendantní, zdravotnické, technické, nebojové.

Služby: gen. štábu, ekonomní (intendance, hosp.-správní, kontrolní a proviantní), technická, zdravotnická, soudní, duchovní, veterinářská, hudební.

Pěchota má 55 pěších pluků, 1 pěší pluk král. gardy a 1 p. pl. boky Kotorské.

55 pěších pluků je organicky včleněno v pěší div., kde tvoří pěší brigády o 3—4 plucích.

Pluky jsou označeny čísly a kromě toho mají tradiční názvy.

Jezdecktvo je organizováno mimo svaz armádních oblastí. Jsou 2 jezd. divise a 1 jezdecká brig. král. gardy. Každá jezdecká div. má 2 jezd. brigády, brigáda pak 2 jezd. pluky. Celkem tedy i s král. gardou 10 jezd. pluků. Číslování je od 1—8 s tradičními názvy a gardový pluk 1 a 2.

U každé jezd. div. má být postaven 1 cyklistický prapor. Dosud byl postaven jeden u první jezd. divise.

Dělostřelectvo je rozděleno na divisní, armádní, pevnostní.

Ve svazku každé pěší divise je dělostřelecká brigáda o 2 děl. plucích. Celkem je jich dosud 32; označují se čísly a tradičními názvy.

Děl. brig. jsou pojmenovány podle příslušné div. oblastí, na př.: Kosovská artileriska brig. U jezdeckých div. je oddíl děl. o 3 bat. U král. gardy je 1 děl. pluk o 2 oddílech po 3 bat. kan.

Armádní dělostřelectvo má celkem 5 pluků arm. děl.; pojmenování podle arm. obl., na př.: dělostřelecký pluk I. A. O.

Mimo to se zřizují těžké dělostřel. pluky arm.

Pevnostní dělostřelectvo je v stadiu vývoje. Dosud je 1 pluk v org. svazku vel. boky Kotorské.

Ženíjní vojsko: Ženíjní jednotky jsou organisovány:

a) ve svazu vyšších jednotek (arm., jezd. div., vel. boky Kotorské a král. gardy),

b) mimo svaz.

a) Ve svazu: v arm. oblasti jsou sloučeny pod velit. ženíjního vojska arm. oblasti: prapor zákopníků, mostní prapor, telegrafní rota, rota minérů, světlo-metná rota, odděl. pošt. holubů.

U II. arm. oblasti je včleněna strojní rota, která se dělí na sekce.

U jezd. div.: 1 oddělení zákopníků s lehkou mostní soupravou a 1 telegrafní oddělení se 3 sekcemi.

U velitelství boky Kotorské: 1 ženíjní prapor a u vel. gardy, 1 ženíjní gardová rota.

b) Mimo svaz: železniční vel. s 2 prapory, a to: technický prapor — 4 roty, pyrotechnický prapor — 6 rot.

Leteckvo. Ústředním orgánem letectva je velitelství vzduchoplavectva, podřízené přímo min. voj. a nám. Vykonává zároveň funkci inspektora veškerého vzduchoplavectva v SHS. Sídlo v Novém Sadě.

Dosud je postaveno 6 leteckých pluků:

letecký pl. 1 v Novém Sadě,

„ „ 2 v Sarajevě,

„ „ 3 v Skoplji,

„ „ 4 v Záhřebě,

„ „ 5 dosud postaven není.

„ „ 6 v Bělehradě,

„ „ 7 v Mostaru.

Letecké pluky se dělí na 1—2 grupy a každá grupa na 2 a více eskadril.

Eskadrila má v celku asi 28—32 letadel.

Typy letadel letectva arm. SHS jsou hlavně: Breguet, Devoitin, Potez a školní typ Brandenburg.

Leteckému pluku 1 podléhá též 1 oddíl protiletadlového dělostřelectva o 2 bateriích.

Mimo to podléhají velitelství letectva též balonové roty.

Letecké pluky jsou administrativně podřízeny oné armádní oblasti, v které jsou dislokovány.

Konečně náleží k letectvu „letecký vojenský závod“ v Kraljevu s jedním praporem jako pomocným orgánem tohoto závodu.

Letiště má letectvo celkem 6, z nichž 5 je pro čistě vojenské účely, 1 pro mezinárodní leteckou dopravu. Jsou to: v Novém Sadě „letiště pplk. Jugoviće“, v Skoplji, v Rajlovci u Sarajeva, v Jasenici u Mostaru, v Bežanji u Zemuně.

Pomocné zbraně:

a) vozatajské eskadrony v org. svazku každé divise a vel. boky Kotorské,

b) automobilní vojsko, v jehož čele je hlavní automobilní velitelství, s 5 arm. aut. vel., 1 aut. odděl. min. voj. a nám., 1 šoférský prapor, 1 park aut. vel., 1 hlavní dílna pro opravy aut, 1 skladiště hlav. aut. vel.

Armádní automobilní velitelství se skládá z aut. odděl. a pro každou div. oblast (jezd. div.) je přiděleno 1 aut. oddělení.

Intendanční jednotky: Pekařská odděl. u každé div. oblasti. Řemeslnické roty pro továrny na výrobu voj. výstroje a váleč. výzbroje.

Zdravotnické jednotky. U každé div. oblasti je 1 zdravotnická rota přidělena voj. nemoc. nebo plukovním ambulancím.

Nebojové jednotky. Při vel. div. oblasti vojíni určení k nebojové službě (sluhové, koňáci, kuchaři a p.) jsou vřaděni do nebojových (neboračka) jednotek.

U všech divísi tvoří „neboračku“ rotu, u dunajské div. „neborački bataillon“.

Mimo svaz arm. oblasti a mimo jezd. div., které již byly uvedeny, je:

velitelství král. gardy, která obsahuje 1 pěší pluk král. gardy, 1 jezd. brig. o 2 jezd. plucích, 1 děl. oddíl, 1 ženijní rotu, 1 vozač. eskadronu a 1 automobil. oddíl; ostatní pomocné zbraně se zřizují.

Velitelství boky Kotorské se skládá z 1 p. pl., pevnostního děl. pl. 1, 1 žen. praporu, 1 voj. eskadrony a ostatních pomocných zbraní.

Velení a správa v míru. Min. voj. a nám. je nejvyšším ústředním úřadem.

Ministr za pomoci hlav. štábu velí jménem krále veškeré branné moci a je odpověden za přípravu a hotovost vojska a státu pro válku.

Organisace min. voj. a nám.

I. Zástupci ministra jsou 2, první a druhý, pomáhají ministrovi ve velení, voj. správě a administrativě a upravují všeobecnou službu v ministerstvu.

II. Kabinet ministrův vyřizuje pobožnické a osobní věci a vede záznam spisů s národní skupštinou a s ostatními ministerstvy.

III. Odbory ministerstva: celkem 10.

Přednosta odboru a voj. zeměpisného ústavu je přímý orgán min. ve věcech svého odboru.

IV. Vojenský zeměpisný ústav je rozdělen na 5 sekcí.

V. Inspektoráty. Veškeré hlavní zbraně vojska mají svůj inspektorát. Podle potřeby mohou se postavit i inspektoráty služeb u vojska.

VI. Vojenské komitáty: pro studium a ocenění otázek voj. techniky, výzbroje, hospodářství a zdravotnictva jsou zřízeny voj. komitáty; všechny jsou přímými orgány min. voj. a nám.

VII. Velitelství letectva. Dosavadní letecký odbor při min. voj. a nám. byl zrušen a postaveno velitelství letectva.

Velitel. letectva je nejvyšší instance letectva co do vedení, správy a letectva technické služby. Je zároveň inspektorátem letectva s veškerou pravomocí předepsanou nařízením o inspektorátech.

Velitelství letectva je přímo podřízeno v míru min. voj. a nám.; jen po stránce výcvikové je podřízeno jako ostatní inspektoráty náčelníkovi hlavního štábu.

Velitelství letectva jsou přímo podřízena veškerá velitelství a ústavy pozemního a námoř. letectva. Též veškeré civilní letectvo a otázky toho se týkající podléhají velit. letectva.

VIII. Válečná rada: je v míru orgánem min. voj. a nám., její činnost přestává vyhlášením mobilisace.

Všeobecným jejím úkolem je studium otázek, jež se týkají organisace a přípravy vojska i státu pro válku.

Hlavní štáb.

Hlavní štáb je orgánem min. voj. a nám.

Šéfem hlav. štábu je náč. hl. štábu v hodnosti vojvody nebo generála s pravomocí velitele armádní oblasti.

Náčelník hlavního štábu má 2 zástupce.

I. zástupce náčelníka hlavního štábu:

1. řídí práce operačního, zpravodajského a dopravního oddělení a udržuje součinnost těchto oddělení,

2. je zástupcem min. voj. a nám. v sekretariátě RNO.

II. zástupce:

řídí veškeré práce výcvikového a historického odděl. hl. štábu.

Hlavní štáb má tato oddělení:

- I. operační,
- II. výcvikové,
- III. zpravodajské,
- IV. dopravní,
- V. historické,
- kabinet náč. hlavního štábu.

Vyšší velitelství.

Velitelství arm. oblastí je nejvyšším vojenským teritoriálním orgánem; jemu jsou podřízeny divisní oblasti se všemi jednotkami, ústavy a úřady, dále veškeré jednotky, ústavy a úřady, jež nejsou podřízeny div. oblastem, nýbrž přímo arm. oblastem.

V míru jsou armádní oblasti podřízeny min. voj.

Vel. arm. oblastí je složeno: z velitele, z jeho zástupce, z náč. štábu a z jeho zástupce.

Štáb arm. oblastí se dělí na operační, zpravodajskou a osobní kancelář.

Ke štábu arm. oblastí je přiděleno:

Dělostřelecko-techn. oddělení, jezdecké, ženijní, zdravotnické, veterinářské, soudní a intendance.

Velitelství div. oblastí je voj. teritoriální a administrativní jednotkou, již jsou podřízeny útvary, ústavy a úřady, jež organizačně náleží do svazku div. oblastí.

Div. oblastí jsou přímo podřízeny arm. oblastem. Organisaace vel. div. oblastí až na malé úchytky je jako u vel. arm. oblastí.

Velitelství jezd. div. jsou podřízena po stránce výcvikové inspektorátu jezdeckva, po stránce společného výcviku s ostatními zbraněmi vel. arm. oblastí, na jejímž teritoriu je jezd. div. dislokována.

Vel. jezd. div. je stejně organisováno jako vel. div. oblastí; početní stavy jsou však menší než u vel. div. oblastí.

Velitelství pěších, děl. a jezd. brigád jsou taktickými jednotkami, jež jsou podřízeny velit. div. oblastí, resp. divisím. Do jejich kompetence patří výcvik a výchova podřízených jednotek a velitelů.

Velitelství král. gardy je postaveno na roveň vel. div. oblastí. Štáb velitelství je organisován jako štáb vel. div. oblastí jen ve zmenšeném měřítku.

Vel. boky Kotorské je nejvyšším velitelstvím v boce Kotorské. Po stránce velení, správy, udržování pořádku, bezpečnosti a opevňování je vymezena velitelství boky Kotorské min. voj. a nám. příslušná oblast. Velitelství boky Kotorské je přímo podřízeno veliteli II. armádní oblasti.

Hraničářská trupa:

Útvar pěší podobný našim hraničářským praporům existuje v arm. SHS. pod jménem trupa granična.

Hraničářská trupa je součástí stálého vojska. Je orgánem min. voj. a nám. a platí pro ni předpisy a nařízení branného zákona jako pro stálé vojsko.

Úlohou hran. trupy je chrániti a brániti státní hranice a pohraniční území — pohraniční a státní pohraniční pásmo — před některými možnými škodami jak v oboru vojenském, tak i politickém.

V čele hran. trupy je velitel se štábem velitelství hran. trupy, se sídlem v Skoplji.

Velitel má pravomoc vel. divise.

V sídle velitelství je postavena přípravná rota, určená k přijímání a výcviku nově přijatých hraničářů.

Celkem je 52 hraničářských rot.

Organisace pěšího pluku.

Pěší pluk se skládá z velitelství, velitel pluku má zástupce, 3—4 prapory, oddělení kulometů, oddělení telegrafistů a oddělení zákopníků.

Každý prapor má 4 pěší roty o 4 četách.

V míru je u pluku jedno kulometné oddělení, do jehož svazku patří četa pěchotních děl.

Organisace děl. pluku (div. děl.):

Děl. pluk se dělí na velitelství a na 2—3 oddíly. Pluky s nižším číslem mají 3, s vyšším 2 oddíly.

Oddíly obou pluků děl. brig. mají čísla 1—5 s označením druhů děl., na př. „V. kanonový horský oddíl kosovské děl. brig.“ Oddíl se skládá z velitelství a 2—3 baterií.

Dělostřelectvo jezd. div.:

Každá jezd. div. má 1 jezdecký děl. oddíl, z nichž každý je o 3 bat., 1. a 2. baterie má polní kanony, 3. baterie má horské kanony.

Dělostřelectvo král. gardy má 1 děl. pluk o oddílech po 2 bat. pol. kanonů.

Arm. dělostřelectvo. Celkem je 5 pluků arm. děl. hrubých houfnic, stavějí se těžké arm. děl. pluky. Arm. děl. pluk se skládá z velitelství, z 2—3 oddílů po 2—3 bat. po 4 dělech.

Pevnostní děl. Organisace je ve stavu vývoje; je určeno pro ochranu jadranského pobřeží. Dosud je utvořen 1 pluk pevn. děl., který je v organ. svazku vel. boky Kotorské. Skládá se z velitelství, ze 4 praporů po 4 rotách a z parkové roty.

Organisace jezdeckého pluku.

Jezdecký pluk se dělí na velitelství, 4 norm. eskadrony po 4 četách a o 1 kul. eskadroně. Kul. esk. má v míru 4 čety.

Ženíjní vojsko.

Ženíjní jednotky arm. oblasti byly vpředu již vyjmenovány. Prapor zákopníků má 3—4 rot. Mostní prapor má rovněž 3—4 rot s lehkým mostním materiálem.

Telegrafní rota je rozdělena na čtyři.

Ženíjní prapor boky Kotorské má zákopnickou, telegrafní, světlo-metnou a parkovou rotu.

Železniční velitelství:

a) technický prapor, provozní prapor (každý o 4 rotách).

První provádí železniční stavby a stavby lanových drah, druhý cvičí mužstvo v základních pravidlech dopravní služby.

b) pyrotechnický prapor o 6 rotách, jenž je přidělen arsenálu v Kragujevci, kde pracuje o výrobě střeliva.

Výcvik.

U pěchoty.

Dělí se na letní období, které začíná příchodem nováčků od března — datum podle nástupu — a trvá do 10. října.

Toto období se dělí: na výcvik v rotě do 10. září, v praporu do 30. září a v pluku do 10. října.

Výcvik v rotě u kul. odděl. trvá do 30. září, výcvik obsluhy leh. kul. se koná od 10. června do 10. října. Škola pro desátníky začíná 10. června a končí 10. října. Zimní období začíná 1. prosince a trvá do 1. března.

U dělostřelectva.

Letní období od příchodu nováčků do 10. října je rozděleno na výcvik v baterii do 10. září, výcvik v oddílu do 1. října a výcvik v pluku do 10. října. Zimní období počíná 1. prosincem a končí 15 dní před příchodem nováčků.

Plán a program střelby zpracuje každoročně inspektor dělostřelectva. Podle toho pak vel. brig. a pluků zpracují podrobný program střelby.

Výcvik na poddůstojníky se provádí buď v pdúst. školách u těles nebo ve zvláštních poddúst. školách. Pro důstojníky jsou zřízeny k jejich výcviku kursy v jednotlivých učilištích, které musí každý absolvovati, což je podmínkou též pro povýšení.

Vojenské výchovné ústavy, školy a učiliště.

a) Poddůstojnické školy.

Každá hlavní zbraň má své poddůstojnické školy a to pěchota má 3 (v Bělehradě, Bileči a Záhřebě), jezdectvo má 1 (v Zemuni), dělostřelectvo má 1 (v Čupriji), ženijní vojsko má 1 (v Mariboru).

Mimo to jsou zřízeny poddůstojnické školy služeb pro zajištění pdúst. do-rostu služeb.

Námořnictvo má lodní pdúst. školu v Šibeniku a strojnickou školu v Kumboru.

b) Důstojnické školy.

Vojenská akademie v Bělehradě. Dělí se na nižší a vyšší školu; vyšší škola odpovídá asi válečné škole. Dále pak vojenská námořní akademie v Gruži, ženijní důst. škola v Bělehradě, administrativní škola pro výchovu administrativních důstojníků ekonomní služby v Bělehradě a škola pro výchovu zál. důst. pěchoty a děl. v Sarajevě.

c) Učiliště a kursy.

Učiliště pro důstojníky pěchoty v Sarajevě, resp. v letním období v Kalinovicu, střelecké učiliště pro dělostřelectvo v Sarajevě, resp. v letním období v Kalinovicu, učiliště pro výcvik jezdectva v Niši. Toto učiliště obsahuje školy a kursy pro důstojníky jezdectva, školu pro záložní důst. jezdectva, a poddůstojnickou školu dislokovanou v Zemuni. — Ženijní učiliště pro důstojníky v Bělehradě.

Letecké má veškeré své odborné školy a kursy pro důst. i pdúst. soustředěny v organizačním svazku leteckých odborných škol v Petrovaradině.

Námořní letectvo má vlastní školu v Djenoviči.

Válečné námořnictvo v SHS.

Hlavní části námořnictva jsou: válečné loďstvo, říční loďstvo a námořní letectvo.

Doplňovacím tělesem námořnictva je námořní velitelství v Boce Kotorské, jež od vojenských okruhů přejímá nováčky pro námořnictvo.

Nejvyšší jednotkou námořnictva je velitelství námořnictva, jemuž jsou podřízeny námořní jednotky, říční jednotky a ústavy a úřady námořnictva.

Jsou mu podřízeny tyto námořní jednotky: I. námořní pobřežní velitelství, a to: I. v Sušaku, II. v Šibeniku, III. v Kumboru, pak námořní velitelství a konečně hydrografický ústav.

Říční jednotky obsahuje velitelství říčního loďstva v Novém Sadě; podřízeno je velitelství námořnictva.

III. pobřežnímu velitelství je podřízen námořní arsenál v Tivtu, který provádí veškeré technické práce pro námořnictvo.

Velitelství říčního loďstva je v Novém Sadě a dělí se na divisi monitorů, říční motorové čluny a remorkéry.

Námořnictvo král. SHS. obsahuje: křižníky, minonosky, ponorky, torpedové čluny. Námořní jednotky mají několik pomocných lodí.

Námořní letectvo je v stadiu organisace a vybudování. Prozatím je dotováno námoř. letectvem III. pobřežní velitelství v Kumboru, které má svou hydroaviatickou stanici v Djenoviči, v které se provádí výcvik pilotní a pozorovatelský a pomocného personálu.

Válečné loďstvo král. SHS je ve vývoji a lze předpokládati, že SHS bude disponovati vbrzku takovou námořní silou, že bude s to brániti celé své pobřeží.

O rozvoj námořnictva má velkou zásluhu spolek „Jadranska straža“, která propaguje ideje námořnictva a přispívá k vybudování obrany Jaderského moře.

Duch armády.

Charakteristickou vlastností vojína armády král. SHS je poslušnost a úcta k staršímu. Tato vlastnost je Jihoslovánům vrozená a vyplývá z patriarchálního uspořádání života, jímž do nedávna jižní Slované žili. Případy nekázně vyskytují se zřídka u jednotlivců a nikde kolektivně. Chrabrost, personifikovaná v junáckých písních, je rovněž vrozenou ctností vojína armády král. SHS.

Pro útok i obranu je jihoslovanský voják velmi způsobilý; vůbec ve všech fásích boje je velmi dobrý. Pro opevňovací práce nemá velkého smyslu, zvláště ne pro ty, jež nedovolují mu volný rozhled a pohyb.

Politické strany nemají vlivu na život vojína v činné službě. Vojín jihoslovanský nemá ani dosti času, aby se věnoval politice. Konečně, jsa poslušen svého představeného, věří zprávám, jež dostane od něho.

—Ar—

Rakousko a spolkové vojsko.

Historický přehled od roku 1918.

Jak známo, musily býti po sjednání příměří útvary býv. rakouské armády rozpuštěny a všechna zařízení všeobecné branné povinnosti musila býti zrušena.

Pro ochranu nové republiky rakouské vytvořila tehdejší soc. demokratická vláda ze zbytků býv. armády a dělnictva nové dobrovolnické vojsko, t. zv. Volkswehr, t. j. „lidovou ochranu“.

Záhy se poznaly nevýhody vojenských rad a proto se počátkem r. 1919 rakouské národní shromáždění usneslo na prozatímním branném zákoně. Avšak tento branný zákon nemohl býti uskutečněn, neboť mírová smlouva saint-germainská, podepsaná Rakouskem 18. října 1919, určila Rakousku námezdní vojsko s dlouholetou služební povinností.

Podle podmínek mírové smlouvy se vojsko rakouské republiky určuje výhradně k udržování vnitřního pořádku a k vykonávání policejní služby na hranicích.

Počet vojska nesmí překročiti i s 1500 důstojníky a 2000 poddůstojníky (rotmistry) 30.000 mužů, nepočítaje v to různá odvětví služeb, jejichž úřady byly obsazeny civilními zaměstnanci. Všeobecná branná povinnost zrušena. Zakázány veškeré mobilisační přípravy. Složení a síla vyšších jednotek je přesně stanovena. Služební povinnost trvá pro důstojníky 20 let, pro poddůstojníky a mužstvo 12 let, z čehož 6 let nejméně v činné službě.

Pro výchovu důstojnického dorostu smí míti Rakousko jednu vojenskou školu. Vzhledem k svým úkolům smí armáda rakouské republiky udržovati a vyráběti toliko ono množství zbraní, střeliva a nářadí, které odpovídá předepsanému počtu. Zbraně, střelivo a jiný válečný materiál směji býti vyráběny jen v jedné státní továrně. Používati letadel, plynů, tanků, obrněných vozů, těžkých děl přes 10-4 cm není jim dovoleno. Přebytečný vojenský materiál měl býti odevzdán.

Kontrola v provádění vojenských podmínek mírové smlouvy byla svěřena Mezispojenecké vojenské kontrolní komisi se sídlem ve Vídni. Později byla nahrazena „Likvidačním orgánem kontrolní komise“.

V letech 1920—21 počali v Rakousku budovat nové vojsko. Vláda se postupně zbavovala levých elementů a nahrazovala je co možná novým mužstvem konservativního venkova.

Shledáváme dál, že se i v občanském životě pěstuje vojenský duch. Budují se ilegální ozbrojené formace, jako Heimwehr a Schutzbund. Tím se dává podklad pro zálohu, která jsou doplněna aktivními veliteli čet a družstev, vytvoří dobrou záložní armádu.

Německo se stává vzorem Rakousku, dochází k veřejným projevům pro spojení obou zemí. Toto hnutí se nazývá „Anschluss“. Vidíme, že jsou konány přípravy k sjednocení na poli vojenském, historicko-politickém, národním, hospodářském, právním atd.

Od roku 1927 se všeobecně pracuje o odstranění politiky a revolučních metod z vojska, upevňuje se kázeň, pluky dostávají nová tradiční pojmenování — zavádí se duch bývalého Rakouska.

První větší manévry r. 1928 nám ukazují, že po stránce vojenské spolková armáda nabyla značné vnitřní hodnoty.

Vojensko-zeměpisný přehled.

S Rakouskem se staly zajímavé zeměpisné změny. Především je to Burgenland, který byl připojen r. 1921. Dále je pozoruhodná úprava tyrolských hranic. Tyroly se dnes vlastně skládají ze dvou částí, a to z vlastních Tyrol a z nové části Ost-Tirol.

Plošná rozloha státu činí 83.833 km².

Podle sčítání z r. 1923 mělo Rakousko 6,535.363 obyvatel. Z toho bylo ve věku od 20—59 let 1,542.729 mužů, podléhajících branné povinnosti.

Co do národnosti (údaje jsou přibližné) je Němců 5,900.000, Čechoslováků 180.000, Chorvatů 40.000, Slovenců 80.000, Židů 300.000, ostatních 35.000.

Charakteristika povrchu.

Rakousko je stát vnitrozemský, uzavírající v sobě důležitou cestu dunajskou. Jest to země převážně hornatá; geologicky patří k dvěma útvarům:

1. celý západ státu s větším dílem východní částí naplňují Alpy,
2. území na sever od Dunaje až po linii Kremže—Znojmo patří k českému masivu.

Vodopis.

Splavnou řekou jest jedině Dunaj. U Lince je široký 200 m, u Tullnu 500 m, u Vídně 320 m. Rychlost proudu 2—5 m/sek. Dunaj tvoří velmi značnou přirozenou překážku.

Důležité přechody.

Železné silniční mosty: Linec, Tulln, Vídeň (2).

Železniční mosty: Linec, Steyregg (největší ze všech rakouských mostů, přestavěn v letech 1924/25, jeho únosnost zdvojnásobena), Mauthausen, Kremže, Tulln (společný se silničním), Vídeň (3).

Hranice.

Celková délka hranic jest asi 2000 km. Z toho připadá na ČSR. asi 400 km, na Maďarsko 230 km, na král. SHS. 250 km, na Itálii 300 km, na Švýcarsko a Lichtenšteinsko 180 km, na Německo 600 km.

Zásady branného zákona.

Vojsko je námezdní a jest určeno k ochraně ústavy a udržení vnitřního pořádku, k pomoci při živelných a jiných pohromách a k ochraně hranic republiky.

Neobsahuje nijakých ustanovení o vrchním velitelství.

Po stránce doplňovací tvoří každá spolková země samostatnou náborovou oblast s přesně stanoveným nejvyšším kontingentem. Je to tedy systém čistě námezdný, spojený se systémem teritoriálního doplňování. Dislokace je zásadně také teritoriální.

K vojsku může být přijat jen rakouský státní občan 18letý až 26letý, bezdětný, který vyhovuje všeobecným podmínkám tělesným i morálním.

Príslušníci vojska podléhají v míru trestní pravomoci občanských soudů.

Organisace.

K celkové organizaci musíme předeslat, že dislokace brigád je teritoriální, a rovněž tak doplňování. Vždy jedna brigáda v jedné zemi. Výjimečně poslední 6. brigáda slučuje země: Korutany, Solnohradsko, Tyrol a Vorarlberg.

V čele spolkového vojska stojí ústřední vojenská správa. Skládá se z ministerstva vojenství a z pomocných orgánů.

Spolkové ministerstvo vojenství.

Skládá se z prezidiální kanceláře, z právní kanceláře, z I. a II. sekce.

I. sekce obsahuje:

1. oddělení: kryt hranic, mezinárodní a statistické věci, zdravotnictví;
2. oddělení: výcvik, výzbroj a výstroj, výchova, knihovna, museum, redakce vojenského časopisu *Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen*, veterinářství;

3. oddělení: osobní věci důstojníků, poddůstojníků, vojinů a úředníků;

4. oddělení: stavebnictví, ubytování, doprava.

II. sekce:

5. oddělení: otázky válečné techniky;

6. oddělení: státní továrna na zbraně, třaskaviny, zásobování střelivem;

7. oddělení: správní odbor, oděvnictví, zásobování, účtárna.

Druhou částí ústřední vojenské správy jsou:

Pomocné orgány: inspektor, vojenský vikář, šéf zdravotnictva, šéf intendantce, šéf stavebnictva a remontnictva.

Hlavní štáb není, jeho úkoly jsou rozděleny na jednotlivá oddělení v rámci organizace ministerstva.

Mírová organizace spolkového vojska.

Rakouské vojsko se skládá z 6 brigád. Složením se podobají divizím.

Brigáda Burgenland No. 1, velitelství ve Vídni s velkou částí ji podřízených formací.

Brigáda Wien No. 2, velitelství ve Vídni, podřízené formace většinou mimo Vídeň.

Brigáda Niederösterreich No. 3, velitelství v St. Pölten.

Brigáda Oberösterreich No. 4, velitelství v Linci s velkou částí ji podřízených formací.

Brigáda Steiermark No. 5, velitelství v Štýrském Hradci.

Brigáda Kärnten, Salzburg, Tirol, Vorarlberg No. 6, velitelství v Innsbrucku.

Brigáda obsahuje velitelství se štábem (náčelník štábu, vojenské oddělení, stavební oddělení, hospodářské oddělení, brig. fara, šéf zdravotnictva, veterináři, brig. účetní úřad),

telegrafní rotu (na př. Wiener Telegraphenkompanie No. 2),

automobilní rotu (na př. Kraftfahrkompanie No. 2),

vozatajskou rotu (na př. Fahrkompanie No. 2).

Podřízené jednotky:

2 pěší pluky,

2 samostatné pěší prapory (nebo alpských myslivců),

celkem 5—8 praporů,
1 cyklistický prapor,
1 eskadrona,
1 brig. děl. oddíl,
1 ženijní prapor.

Pěchota:

6 pěších pluků (I. R. — Infanterie Reg.) No. 1—6,
6 pluků alpských myslivců (A. J. R. — Alpenjägersgt.) No. 7—12,
2 samostatné pěší prapory (s. I. B. — selbständiges Infanteriebaon) No. 1—2,
2 samostatné prapory alpských myslivců (s. A. J. B. — selbständiges Alpenjägerbaon.) No. 3—4,

6 cyklistických praporů alpských myslivců (Rfhr. B. — Radfahrerbaon.) No. 1—6.

Nejmenší organizační a bojovou jednotkou je družstvo (Gruppe). Střelecké družstvo má 1+10, úderné 1+8 vojáků, četa má 2 až 4 družstva, rota 4 čety, prapor má telegrafní a zákopnickou četou, 2 pěší a 1 kulometnou rotu, pluk má tel. četou a 2 nebo 3 pěší prapory.

Dělostřelectvo.

Jest organisováno ve svazku brigád a v samostatném děl. pluku. Obsahuje 6 brigádních děl. oddílů (B. A. A. — Brigade-Artillerie-Abt.), No. 1—6 a samostatný děl. pluk (s. A. R. — selbständiges Artillerie-Reg.).

Jezdecktvo

se skládá ze 6 eskadron (Dragoner-Schwadron), No. 1—6.

Letectvo.

Podle mírové smlouvy nemá Rakousko žádného vojenského letectva.

Ženijní vojsko.

Jest organisováno jako jednotná zbraň. Pro menší práce technické má každý prapor pěchoty zákopnickou četou a eskadrona družstvo. Pro vlastní ženijní práce je postaveno 6 ženijních praporů (P. B. — Pionierbaon.), No. 1—6.

Telegrafní vojsko.

Každé brigádě je podřízena 1 telegrafní rota. Celkem tedy 6 brig. tel. rot (B. T. K.), No. 1—6.

Dopravní vojsko

se dělí na automobilní vojsko (Kraftfahrtruppe) a na vozatajstvo (Fahrtruppe).

Obojí se skládá ze 6 brigádních automobilních a vozatajských čet.

Železniční doprava je vyňata z rámce dopravního vojska a zařízena jako část výcviku pionýrů.

Ostatní zbraně.

Obrněná auta jsou improvisována. Skutečná pancéřová auta původu československého jsou v majetku policie.

Loďstvo. Mírovou smlouvou ponechány Rakousku z býv. dunajské flotily 3 hlídkové čluny. Byly prodány Maďarsku.

Ústavy, úřady a školy.

Ústavy: státní továrna na zbraně, továrna na prach, voj. elektrárna, zbrojnice, automobilní a vozatajské sklady, telegrafní sklad, oděvní sklad, ústřední zásobovací ústav, zdravotní ústav, voj. museum, správy posádkových stanic, výcvičný tábor, voj. plovárna.

Úřady: doplňovací, střelecko-zkušební komise, telegrafní a zkušební komise, komise pro nákup koní.

Školy: voj. akademie, učiliště zbraní, kurs pro jezdecký výcvik, tělovýchovný kurs, zkušební komise.

Závěr.

Tímto stručným pojednáním není ovšem látka o Rakousku a o jeho spolkovém vojsku vyčerpána. Jednotlivé zbraně, organisace, taktika atd. budou ještě v příštích statích probrány.

Jedna věc ve vojenském zřízení nynějšího Rakouska je velmi pozoruhodná, a to spolupráce vojska s občanskými složkami. Takové ilegální formace, vojenské organisace spolkové, jsou podporovány vládou a vojskem. Je patrný vliv vojenské správy na jejich organizaci a výcvik. Půjčování střelnice, kuchyně, vozů, výhody v ubytování, když jde o vojenské cvičení uvedených spolků, je běžnou věcí.

Pensionovaní důstojníci pokračují v své činnosti jako organisátoři voj. spolků.

Z toho všeho plyne, že celý národ bude vojensky připraven a že spoluprací všech složek dosáhne vysoké vojenské úrovně. Výsledky nemí nyní ještě vidět, ale budoucnost nám ukáže, že Rakousko vážně pohlíží na obranu země.

V. K.:

Rozmach použití psů v německé armádě.

V posledním roce bylo s úspěchem pracováno s čistě vědeckého stanoviska o zdokonalení použití psa pro vojenské účely. U vojska lze psa použít k různým službám: na př. k zdravotnické službě, při budování telefonních linek po zemi, k přenášení zpráv, písemných rozkazů a poštovních holubů, k donášení střeliva a stravy. K přenášení uvedených věcí je pes opatřen zvláštním nosným sedlem. Aby mohl pes za boje najít správnou cestu, používá se dvou různých prostředků. Do vzdálenosti 2 km dostačí, když se pes vede jednou po dotyčné cestě, kterou má přejít, pak jistě a bez obavy přeběhne onu cestu, na jejíchž koncích stojí na jedné i na druhé straně psovodi, třeba i za dělové palby. Na větší vzdálenosti do 6 km musí se zříditi umělá stopa. Za tím účelem je jeden z psovodů opatřen nádobou s páchnoucím materiálem. — V Německu má každý pěší pluk po 24 a každý dělostřelecký pluk po 12 psech. Bohužel je dokázáno, že rase psů, kterých se ve vojsku používá (němečtí ovčáci, Doberman-Pintscher, Airedale-Terrier a Rottweiler), každým rokem ubývá hodnoty, protože pravděpodobně jejich ošetřovatelé kladou větší váhu na jejich krásný vzhled než na jich upotřebení.

Nejen v Německu, ale i v Rusku byla uznána potřeba používati určité rasy psů pro vojenské účely.

Z NAŠICH REVUÍ

Vojenské technické zprávy.

Ročník V. (1929), čís. 1.

Nový ročník zahajuje stař. pplk. ing. Wagenknecht o kulometu ráže 2 cm. Je to navázání na články v minulých ročnících Voj. techn. zpráv, o nichž jsem podal v náležitý čas obsáhlou recenzi v těchto sloupcích. Tehdy, bylo to v čís. 2. r. 1925, zastával pplk. ing. Wagenknecht názor, že

pro pěchotu nelze zavést jako doprovodnou zbraň jedinou, nýbrž dvě, a to: minomet ráže kolem 7 cm a těžký kulomet ráže kolem 2 cm.

Autor uvádí nejprve výpočty váhy střely 2 cm kulometu při požadované počáteční rychlosti 800 až 900 m/sek., jakož i průbojnost 2 cm granátu a vyvozuje všeobecně, že ráže 2 cm je mez, u které lze ještě očekávat bezvadnou funkci mechanismu.